

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Nya Raketskolan 7-9 i Kiruna kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Nya Raketskolan 7-9. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Nya Raketskolan 7-9 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 7 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11895) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla egna idéer, göra överväganden och medvetna val innan de börjar att framställa ett föremål. Lärarna berättar i intervju att en arbetsprocess inleds med att eleverna får utveckla sina idéer och att lärarna i samband med det bland annat visar olika inspirationskällor för eleverna, till exempel slöjdföremål som andra elever tillverkat. Eleverna bekräftar att lärarna visar exempel på olika föremål som de kan göra och berättar även att lärarna ritar på tavlan eller uppmuntrar dem att hämta inspiration i böcker. Eleverna beskriver att lärarna ger dem olika alternativ att välja mellan och att det ibland kan vara en särskild metod eller ett specifikt material som behöver ingå i arbetet. Eleverna får sedan själva välja vad de vill tillverka och skapa egna skisser. Såväl lärare som elever beskriver att elever löpande får stöd i att pröva och ompröva olika tillvägagångssätt för att lösa en uppgift på. En lärare berättar att hen försöker ge eleverna olika alternativ på hur eleverna kan göra för att

lyckas med en uppgift och att dessa samtal kan ske redan vid idéutvecklingen. Läraren ger som exempel att det var en elev som bestämde sig för att göra ett tennbroderi på en skinnväska men som visade sig vara för svårt och att eleven i samtal med läraren därför fick tänka om och i stället valde att sätta dit en bild på en ripa. En annan lärare uppger att hen visar olika lösningar när någonting blivit fel och att eleverna sedan får försöka rädda föremålet genom att pröva olika metoder till exempel var eleverna ska såga på en plank för att inte få med kvistar.

Lärarna ger eleverna stöd löpande och ger återkoppling under pågående arbetsprocess. Eleverna beskriver att lärarna ger dem stöttning och hjälp om de behöver det. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna går runt i salen och frågar eleverna hur det går, berömmar när någon gjort något bra och hjälper de elever som behöver hjälp. Lärarna visar och instruerar hur eleverna kan lösa olika problem. Samtalen sker i dialog med eleverna där eleven frågar och läraren svarar genom att ge olika alternativ till lösningar. Till exempel frågar en elev under en lektionsobservation läraren i materialinriktningen textil vad nästa steg i processen är när hen har stickat klart sina lovikkavantar. Läraren instruerar och visar eleven att nästa steg är att karda insidan av vantarna och att man gör det för att vantarna ska bli mjuka och sköna att ha på sig. Eleven kardar båda vantarna på insidan och när eleven är klar kommer läraren tillbaka till eleven och visar att vantarna även kan kardas på utsidan. Läraren och eleven samtalar om varför och därefter får eleven bestämma själv om hen vill karda även utsidan. En lärare uppger i intervju att hen i materialinriktningen trä och metall till exempel visar och berättar för eleven hur hen ska göra för att det ska bli rätt och vad som händer om eleven till exempel putsar åt fel håll. Läraren berättar att hen kan be eleven att känna på föremålet och ta upp det mot ljuset för att de tillsammans ska se vad eleven behöver förfina. Lärarna uppger att de löpande visar och instruerar hur eleverna kan lösa olika problem och att de är noga med att låta eleverna utföra momenten och inte ta över uppgiften. Eleverna berättar att de får löpande återkoppling genom att ha en dialog med läraren om var de befinner sig i processen och vad nästa steg är. En elev berättar till exempel att läraren brukar gå igenom ett moment i taget med eleven och att läraren visar vad nästa steg är, särskilt när de ska arbeta med nya metoder. Eleven får sedan göra momentet själv. Eleverna berättar att lärarna går igenom olika moment som ingår i arbetet och att det finns instruktionsblad att följa om de är osäkra på vad nästa steg är i processen.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärarna berättar i intervju att eleverna i årskurs 7 och 8 får samma sorts uppgifter samtidigt som det går att välja att utföra dem på olika sätt. Lärarna uppger att de visar på olika svårighetsgrader både i val av material och metod, till exempel vid de tillfällen när eleverna gör samma sak visar lärarna på variationsmöjligheter och utmanar elever att lägga till material och moment. Eleverna uppger att det finns lättare, medelsvåra och svåra uppgifter. Eleverna uppger vidare att det finns en grundprocess men sedan kan de välja att göra det svårare om de vill. Lärarna kan också utmana dem genom att ge förslag på metoder och förbättringar. Lärare uppger att i årskurs 9 får eleverna välja vad de vill framställa utifrån vad de har lärt sig i slöjdundervisningen under tidigare årskurser. Eleverna får i stor utsträckning, inom ramen för olika tekniker, välja slöjdföremål att tillverka efter intresse. En lärare berättar att i materialinriktningen trä och metall brukar läraren uppmärksamma eleverna på om det är någon särskild utmanande uppgift och därefter visa hur eleverna ska hantera det innan eleverna får göra momentet själva, till exempel hur de ska rikta en maskin för att inte slinta. Läraren berättar att det finns elever som är rädda för att använda vissa maskiner och att läraren då är noga med att lära eleverna att använda maskinerna på rätt sätt för att de ska bli trygga att använda maskinerna. En elev berättar att de får använda de maskiner som finns även om de tycker att det kan vara otäckt. En lärare i materialinriktningen textil berättar att det finns möjligheter att utvecklas och arbeta på en mer avancerad nivå exempelvis att sy sina egna kläder.

Undervisningen varierar så att eleverna får möjlighet att samarbeta med andra elever för att dela erfarenheter och utveckla lärandet. Lärarna uppger att de låter eleverna arbeta enskilt och planerar även moment då elever får arbeta tillsammans. Såväl elever som lärare uppger att eleverna får samarbeta med varandra genom att eleverna kan hjälpa varandra, vilket lärarna uppmuntrar. Eleverna beskriver att de arbetar och hjälper varandra i par och att de elever som kommit längre kan utmanas genom att hjälpa och visa andra. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer blir det tydligt att eleverna samtalar med varandra om det de arbetar med samt att de inspireras av varandra och hjälper varandra. Eleverna uppger att de i årskurs 8 arbetar med ett projekt och att de kommer att ha en gemensam utställning för allmänheten under våren för att visa upp det de gjort. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen textil får eleverna i uppgift att i par diskutera några inledande reflektionsfrågor. En lärare i materialinriktningen trä och metall uppger i intervju att hen har

gemensamma genomgångar tillsammans med eleverna både i början av lektioner och i samband med att eleverna stöter på svårigheter. I samband med dessa genomgångar finns möjlighet att dela erfarenheter med varandra.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Läraren ställer löpande frågor till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Lärarna och eleverna berättar att det finns en framtagen mall för utvärdering som eleverna i framför allt materialinriktningen textil använder. I den ingår frågor som vad syftet med området är, vilka tekniker eleverna har lärt sig, hur mycket de klarat av att göra själva och vad som varit svårt. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer och av intervjuer med lärarna framgår att reflektion även sker muntligt då lärarna i båda materialinriktningar går runt bland eleverna i slöjdsalen under arbetsprocessen och ställer frågor till eleverna. Eleverna uppger att de bland annat får reflektera över om resultatet stämmer överens med vad de tänkte från början vid idéutvecklingen. En elev berättar att de i materialinriktningen trä och metall får reflektera över olika frågor som läraren ställer till exempel varför de har valt att göra som de har gjort eller varför eleven har valt en särskild metod. En lärare i materialinriktningen trä och metall uppger att hen upplever att eleverna blir mer medvetna om vad de gör när de reflekterar under arbetets gång. Eleverna tvingas då resonera kring både hur de tänkte från början och hur de ska göra framgent, om de vill förändra något eller ha stöd av läraren. Lärarna berättar att eleverna får reflektera över slutresultatet när de är färdiga med sitt slöjdföremål och ger som exempel att eleverna då kan säga att de hade kunnat göra en annan form, att de hade kunnat putsa sin pall mer noggrant då det syntes när den var målad att arbetet kunde ha utförts mer noggrant, eller att de hade kunnat vara mer noggranna när de gjorde vantarna så att de hade samma form.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning fördjupar elevernas kunskaper om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Däremot får eleverna kunskap om olika slöjdmetoder som bidrar till hållbara slöjdprodukter.

Det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken mån eleverna får fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Av dokument som begärts in från huvudmannen och av intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna framför allt i materialinriktningen textil får lära sig om olika materials egenskaper och hur olika material framställs. Såväl elever som lärare uppger att de i undervisningen till exempel har samtalat om natur- och konstmaterial samt om bomullsindustrin och dess påverkan på miljön. I årskurs 7 får eleverna exempelvis titta på en film om bomullsindustrin och arbeta med tillhörande arbetsblad. Elever och lärare berättar att de arbetat med hållbarhetsfrågor en längre period i årskurs 9 i materialinriktningen textil. Undervisningen har då bland annat handlat om modebranschens miljöpåverkan och arbetsvillkor. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen textil fick eleverna till exempel reflektera i par hur så kallat snabbmode påverkar miljön och arbetsförhållanden i olika länder. Lärare och elever uppger däremot att undervisningen i materialinriktningen trä och metall innehåller få moment där eleverna får fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper och hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Visserligen framkommer det i

intervjun att lärarna tar hänsyn till materials miljöpåverkan vid inköp, men att detta inte har diskuterats med eleverna. Det har till exempel inte genomförts någon genomgång eller undervisning om materialens miljöpåverkan.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. Lärare berättar att de för samtal med eleverna om vikten av att framställa hållbara föremål. Exempelvis berättar en lärare att hen både samtalar med eleverna om när de exempelvis ska välja bets eller färg och visar vilka tekniker som krävs för att få en hållbar produkt. Läraren samtalar och visar för eleverna vad som händer om de väljer fel teknik och att de då kan förstöra sitt föremål. Läraren uppger vidare att hen redan när eleverna ska välja vad de ska tillverka uppmuntrar dem att välja slöjdföremål som de själva kan använda eller ge till någon annan. Elever berättar att de slöjdföremål de gör i slöjden är hållbara och användbara så som till exempel smörkniv, grytlapp, kaffepåse, såg, hylla och pall.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön samt möjlighet att göra egna val av metoder kring resurshushållning. En lärare berättar att hen i materialinriktningen textil tar upp vikten av klädvård med eleverna och att de arbetar med hållbarhet genom att eleverna får ta med sig ett klädesplagg hemifrån som de sedan får sy om. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer reflekterade läraren tillsammans med några elever om återbruk av klädesplagg. Läraren uppger att alla elever ska lära sig att sy i en knapp och att laga ett hål i ett klädesplagg och att det är viktigt att eleverna lär sig detta för att de ska kunna göra det själva. En annan lärare uppger att eleverna har fått ta med sig föremål hemifrån som de har fått laga och renovera i materialinriktningen trä och metall. Lärarna uppger att de uppmuntrar eleverna att använda spill från olika material och att eleverna kan välja att använda exempelvis trä och textila bitar i sina olika slöjdföremål. Läraren uppger att de har materiallära i materialinriktningen textil och att de i samband med det har samtalat om exempelvis bomull och syntetmaterial och om vikten av att välja rätt material beroende på vad de ska tillverka. Läraren berättar även att hen exempelvis kan prata med en elev som ska sticka om vilket material som är mer hållbart och om eleven ska använda till exempel akryl eller ull. Läraren i materialinriktningen trä och metall uppger att eleverna i årskurs 9 får tillverka ett valfritt föremål

och att det måste ingå renhorn i föremålet. Läraren uppger att de flesta har valt att göra en skogskniv och att de valt att använda mossebjörk i skaften för att det materialet är hållbart. En elev berättar att de i materialinriktningen trä och metall pratar om att de inte ska slösa på material. En annan elev berättar att hen fått välja om hen skulle lacka eller olja sin kniv för att den skulle bli mer hållbar.

Identifierat utvecklingsområde:

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.¹ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken utsträckning eleverna får en undervisning som fördjupar deras kunskaper om olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om olika material och hur dess ursprung och framställning påverkar miljön.

¹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

² Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.³

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn till viss del organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser i viss mån till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis under årskurs 7 och 8 samt att slöjdgrupperna i dessa årskurser är könsblandade. I årskurs 9 väljer eleverna materialinriktning. Rektorn uppger att mentorerna har samtal med eleverna inför valet i årskurs 9 men anger att det inte påverkat könsfördelningen i grupperna utan att vissa år blir det könsuppdelade grupper. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer var det könsuppdelade grupper i årskurs 9. Rektorn berättar att hen samtalar med lärarna om könsfördelningen men att de inte vidtagit några särskilda insatser för att exempelvis fler flickor ska arbeta med materialinriktningen trä och metall. Lärarna uppger att de informerar eleverna om det kommande årets innehåll i samband med valet. I intervju

³ [Undervisning i slöjdämnet | Lärportalen | Skolverket](#) hämtad 2026-03-27.

med elever framkommer att valet gick till på så sätt att lärare frågade eleverna vilken materialinriktning de vill gå. Eleverna berättar att de väljer materialinriktning utifrån att de vill fördjupa sig i en viss teknik, att kompisarna har valt samma inriktning eller utifrån den slöjdsal som ligger närmast hemmet. Lärarna berättar att både flickor och pojkar har fått arbeta med kombination av olika material, såsom broderi i kombination med metall samt trä i kombination med metall. Lärarna uppger att de ger flickor och pojkar vägledning kring möjliga kombinationer av material när de planerar sina föremål.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt samt utmanar sällan eleverna i deras val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv. Lärarna uppger i intervju att de inte samtalar med eleverna om jämställdhetsfrågor och kan inte ge några konkreta exempel på att de synliggör och motverkar traditionella könsmonster med eleverna. Detta bekräftas av eleverna i intervju. Eleverna uppger till exempel att lärarna inte har utmanat dem att tillverka något eller prova en metod som traditionellt sett anses vara kvinnligt eller manligt. Lärarna uppger vidare att de inte har diskuterat med eleverna om framtida val av utbildning och yrke kopplat till kön. En elev uppger dock att läraren i materialinriktningen textil har pratat om hur slöjdämnet sett ut historiskt men inte om olika yrken. Eleven uppger vidare att läraren inte vill att eleverna ska påverkas av historien och därför inte pratar om den eftersom eleverna idag väljer materialinriktning efter intresse. Några elever uppger att det inte finns någon anledning att diskutera frågor om hur könsroller kan begränsa lärandet och framtida val av utbildning och yrke.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som

begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.⁴ Av kursplanen i slöjd framgår att eleverna i årskurs 7-9 ska få prova materialen metall, textil, trä och andra material. Eleverna ska även få prova materialens kombinationsmöjligheter med varandra.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn inte organiserat så att det val av materialinriktning som eleverna i årskurs 9 gör varken är medvetet eller underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Genom att rektorn ser till att flickor och pojkar görs medvetna om traditionella könsroller och uppmärksammas på att de kan göra vilket val de vill oavsett könstillhörighet ökar möjligheten till ett underbyggt val. Dessutom ökar möjligheten att normerna kring vad som anses kvinnligt och manligt utvecklas samt att traditionella könsroller motverkas.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar slöjdamnet så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra

⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

⁵ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att på ett medvetet sätt synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁷

På Skolinspektionens vägnar

X Christina Wallin

Beslutsfattare

Signerat av: Christina Wallin

X Anna-Carin Kostic

Föredragande

Signerat av: Anna-Carin Kostic

I handläggningen av ärendet har även utredaren Sevi Karoussi deltagit.

⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁷ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-03-26

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Nya Raketskolan 7-9 den 17 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Anna-Carin Kostic och Sevi Karoussi.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Kiruna kommun grundskola, årskurserna 7-9. På skolenheten går 217 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁸

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁰

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹¹

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹²

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹³ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁸ 26 kap. 20 § skollagen.

⁹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 5 § skollagen.

¹¹ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹³ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁴

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁵

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁶

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁷

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁸

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁹

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁸ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²⁰

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²¹

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²² Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²³ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁴

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

²⁰ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²¹ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²² 2 kap. 9 § skollagen.

²³ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁴ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁵

²⁵ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.